

Spora Adanmışlık Ölçeğinin (SAÖ) Psikometrik Özelliklerinin İncelenmesi

Ekrem Levent İLHAN¹, Nuri Berk GÜNGÖR², Serkan KURTIPEK³

¹Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-1117-2700>

²Balıkesir Üniversitesi, Balıkesir, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-6579-9146>

³Gazi Üniversitesi, Ankara, Türkiye
<https://orcid.org/0000-0002-4791-9482>

Email: leventilhan@gazi.edu.tr , nuriberkgungor@gmail.com , serkankurtipek@gmail.com

Türü: Araştırma Makalesi (Alındı: 17.08.2024 - Kabul: 09.12.2024)

Öz

Araştırmanın amacı, sporcuların adanmışlık düzeyini geçerli ve güvenilir olarak ölçebilen bir ölçme aracı geliştirmektir. Araştırmada, karma araştırma modellerinden keşfedici sıralı araştırma metodu kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2023 yılında Ankara ilinde sportif kariyerlerinin sürdürmekte olan 876 sporcu oluşturmaktadır. Katılımcıların 355'i (%40.5) kadın sporculardan, 521'i (%59.5) erkek sporculardan oluşmaktadır. AFA sonucunda 15 madde ve tek alt boyuttan oluşan bir yapı elde edilmiştir. AFA sonuçları tek faktörlü yapının toplam varyans değerinin %44.73'ünü açıkladığını ve öz değerinin 6.71 olduğunu göstermektedir. Sonrasında birinci düzey DFA yapı geçerliliğinin testi için uygulanmıştır. Buna ek olarak; madde analizleri, madde toplam test korelasyonu ve %27'lik üst-alt grup maddelerinin arasındaki farkın anlamlılığı incelenmiştir. Cronbach Alpha iç tutarlık katsayısı ve test-tekrar test teknikleri ile ölçme aracının güvenilirliği incelenmiş ve ölçme aracının yüksek düzeyde güvenilir olduğuna dair sonuç elde edilmiştir. Spora Adanmışlık Ölçeğinin (SAÖ) psikometrik özellikleri dikkate alındığında, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Sporcu, adanmışlık, geçerlik, güvenilirlik

Investigation of the Psychometric Properties of Sport Devotion Scale (SAS)

Abstract

The aim of the research is to develop a measurement tool that can measure the dedication level of athletes validly and reliably. In the research, exploratory sequential research method from mixed research models was used. The study group consists of 876 athletes who continue their sports careers in Ankara in 2023. 355 (40.5%) of the participants were female athletes and 521 (59.5%) were male athletes. As a result of EFA, a structure consisting of 15 items and a single sub-dimension was obtained. EFA results show that the single factor structure explained 44.73% of the total variance value and its eigenvalue was 6.71. Afterwards, first level CFA was applied to test the construct validity. In addition; item analyses, item total test correlation and the significance of the difference between the upper-lower group items of 27% were examined. The reliability of the measurement tool was examined with Cronbach Alpha internal consistency coefficient and test-retest techniques and it was concluded that the measurement tool was highly reliable. Considering the psychometric properties of the Sport Devotion Scale (SAS), it was determined that it was a valid and reliable measurement tool.

Keywords: Athlete, dedication, validity, reliability

Giriş

Adanmışlık özelliği kuramsal bir bakış açısı ile incelendiğinde, sosyal mübadele kuramından bahsetmek gerekir. Sosyal mübadele kuramı, farklı örgütsel davranış ve tutumu betimleyen kuramlardan biridir (Aydın, 2017). Bireylerin hayatlarını devam ettirebilmek için ihtiyaçlarının olduğu bir gerçektir. Bu sebeple kişi ve toplum ilişkisi vurgulanmakta ve birey sosyal bir varlık olarak ifade edilmektedir (Nord, 1973). Emerson (1962) sosyal mübadeledeki güç farklılıklarının ilişkilerde sorunlar yaratacağını ve karşılıklı bağımlılığın ortaya çıkacağını savunmuştur. Ayrıca, bu bağımlılığın sosyal mübadele ilişkisinin devamlılığına katkı sağladığını ifade etmiştir. Blau (1964) sosyal mübadelenin, bireylerin bu sürecin sonunda karşı taraftan elde etmeyi bekledikleri faydalara motive olmaları sonucunda ortaya çıkan gönüllülük unsuruna dayanan bir olgu olduğunu belirtmiştir. Adanmışlık kavramı birçok alan ve meslek için ele alınırken spor paydaşları ve sporcu için de önem taşımaktadır.

Adanmışlık, sporcuların performanslarını artırma, hedeflerine ulaşma ve kariyerlerinde sürdürülebilir başarı elde etme süreçlerinde kritik bir rol oynar (O'Neil ve Hodge, 2020). Spor bilimlerinde adanmışlık, motivasyon, bağlılık, kararlılık ve antrenör performansı gibi faktörlerle ilişkilendirilmektedir (Kim ve diğ., 2013; Notario-Alonso ve diğ., 2022). Bu kavram, sporcuların sadece fiziksel kapasiteleri değil, aynı zamanda zihinsel ve duygusal dayanıklılıkları açısından da değerlendirilmesine olanak tanır.

Sporcuların performanslarını maksimize etmek için gerekli olan yüksek düzeyde bir bağlılık ve kararlılık sergilemelerini de ifade etmektedir (Ludwig, 2020). Sporcuların antrenman programlarına sadık kalma, yarışma ve müsabakalara yüksek motivasyonla katılma ve sürekli olarak kendilerini geliştirme çabalarını içerir (Dehghani ve ark., 2018; Josefsson ve ark., 2019; Mohebi ve ark., 2021). Adanmışlık, sporcuların başarıya ulaşmaları ve sürdürülebilir bir kariyer inşa etmeleri için hayati öneme sahiptir. Sporcuların antrenmanlarına ve müsabakalarına gösterdikleri bağlılık, onların fiziksel, zihinsel ve duygusal kapasitelerini en üst düzeye çıkarmalarını sağlar (Crust ve Azadi, 2010). Sporcuların adanmışlık düzeylerinin belirlenmesi, onların antrenman ve yarışma performanslarını optimize etmelerine yardımcı olacak ve sporculuk kariyerlerinin sürdürülebilirliğini sağlayacaktır (Richardson ve McKenna, 2020). Scanlan ve arkadaşları (2003) tarafından ortaya konulan Spor Bağlılığı Modeli, sporcuların spora olan bağlılıklarını ve bu bağlılığı etkileyen faktörleri anlamak amacıyla oluşturulmuş bir teorik çerçevedir ve spor keyfi, değerli fırsatlar, diğer öncelikler, kişisel yatırımlar, sosyal baskılar ve sosyal destek olmak üzere altı bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenler sporcuların adanmışlığını incelerken göz önünde bulundurulması gereken kavramlardır. Bu doğrultuda mevcut çalışmada geliştirilen ölçme aracı bu modeli bir dayanak noktası olarak kullanmaktadır.

Yukarıda kavram ile ilgili verilen bilgilere göre, alinyazında sporcu adanmışlığı üzerine yapılan çalışmalar, bu kavramın sporcuların performansları üzerindeki etkilerini ve sporculuk kariyerindeki önemini vurgulamaktadır. Araştırmalar, adanmışlığın sporcuların motivasyon düzeylerini artırdığını ve sporcuların hedeflerine ulaşmada daha başarılı olduklarını göstermektedir (Adie ve Jowett, 2010; Alkharouf ve Salman, 2022; Berki, 2020). Bu veri toplama aracı özelinde kullanılan “spora adanmışlık” kavramı ise; sporcunun branşına tutkuyla, heyecanla ve coşkuyla bağlılığının yanında sporcu kimliğine, spor branşına saygı duyması ve yaşantısının en önemli unsurlarından biri olarak görmesi şeklinde ifade edilebilir. Bir başka ifade ile sporcunun branşına yönelik düşünsel, davranışsal ve duyuşsal özdeşleşmesinin bir karşılığı olarak da düşünülebilir.

Sporcu adanmışlığı özelliğinin spor bilimleri alanında kapsamlı bir şekilde incelenmesi, sporcuların performanslarını optimize etmek için önemli bir adım olarak nitelendirilebilir. Ayrıca, sporcuların adanmışlık düzeylerini belirlemek, antrenörlerin ve spor bilimcilerin sporcuların ihtiyaçlarına yönelik daha etkili antrenman programları geliştirmelerine yardımcı olabilir. Bu bağlamda, spora adanmışlığı geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilen bir ölçek geliştirmek, sporcuların performans değerlendirmesi ve kariyer planlaması süreçlerinde önemli bir araç olacaktır. Bu noktadan hareketle araştırmanın amacı, spora adanmışlığı geçerli ve güvenilir bir şekilde ölçebilen bir ölçme aracını literatüre kazandırmaktır.

Materyal ve Metod

Araştırmanın Modeli

Sporcuların spora adanmışlık düzeyini belirleyebilmek amacıyla geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirildiği bu çalışmada, karma araştırma modellerinden (mixed model) keşfedici sıralı araştırma metodu (sequential exploratory mixed method) kullanılmıştır. Ölçme aracının geliştirilmesine katkı sağlamasının yanı sıra var olan probleme derinlemesine odaklanılmasına imkân vermesi sebebi ile tercih edilmiştir (Creswell, 2014; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004). Araştırmada yer alan istatistiksel veriler nicel boyutu oluştururken, katılımcılardan elde edilen görüşme verileri ise nitel boyutu kapsamaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2023 yılında Ankara ilinde sportif kariyerlerinin sürdürmekte olan 876 sporcu oluşturmaktadır. Katılımcıların 355'i (%40.5) kadın sporculardan, 521'i (%59.5) erkek sporculardan oluşuyorken; 452'si (%51.6) bireysel sporlardan herhangi birini icra ediyorken 424'ü (%48.4) ise takım sporlarından herhangi birinden lisans sahibidir. Katılımcıların 137'si (%15.6) en az bir kez milli olmuşken, 739'u (%84.4) millilik derecesi sahibi değildir. Bununla beraber; katılımcıların sporculuk süresi ortalama 6.59 ± 5.66 yıl olarak tespit edilmişken, yaş ortalaması ise 21.57 ± 5.93 'dir. Araştırma için 15 ve üzeri yaş grubu hedef alınarak, katılımcıların maddeleri algılayabilme ve dil becerilerinin belirli bir düzeyde olması amaçlanmıştır. Belirlenen kriterler doğrultusunda çalışma grubunu oluşturabilmek amacıyla amaçlı örnekleme yöntemi kullanılmıştır (Cohen, Morrison ve Morrison, 2000). Araştırmanın veri seti ikiye bölünerek açıklayıcı (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizleri (DFA) farklı iki grup ile gerçekleştirilmiştir. Öncelikli olarak gerçekleştirilen açıklayıcı faktör analizi sonucunda elde edilen yapının farklı bir grup ile doğrulayıcı faktör analizi tamamlanarak geçerliğe kanıt sağlanmıştır. AFA için 157'si (%36.5) kadın 273'ü (%63.5) erkek olmak üzere 430 kişiden oluşan grup kullanılmışken; DFA için 198'i kadın, 248'i erkek 446 kişiden oluşan diğer grup kullanılmıştır.

İşlem

Literatür incelemesi sonucunda sporcu adanmışlığı kavram tanımı üzerine herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır. Bunun üzerine araştırmacılar tarafından öncelikle sporcu adanmışlığı kavramı tanımlanmıştır. Sporcu adanmışlığı; sporcunun branşına tutkuyla, heyecanla ve coşkuyla bağlılığının yanında sporcu kimliğine, spor branşına saygı duyması ve yaşantısının en önemli unsurlarından biri olarak görmesi şeklinde ifade edilebilir. Bir başka ifade ile sporcunun branşına yönelik düşünsel, davranışsal ve duyuşsal özdeşleşmesinin bir karşılığı olarak da düşünülebilir. Sporcu adanmışlığı özelliğinin tanımlanması ile birlikte on beş katılımcıya açık uçlu soruların yer aldığı bir form verilerek düşüncelerini yazmalarını istenmiştir. Burada ölçüt kriter katılımcıların sekizinin bireysel, yedisinin ise takım

sporlarından herhangi birinde lisans sahibi olmalarıdır. Katılımcılara, “Bir sporcunun branşına adanmışlığı sizin için ne ifade ediyor?”, “Adanmışlık kavramı hakkında ne ifade edebilirsiniz?”, “Özel hayatınızda ve spor ortamlarında adanmışlık davranışları neler olabilir?” gibi sorular yöneltilmiştir. Buradaki amaç, katılımcıların bakış açısını anlamlandırarak soru havuzunun oluşturulması sürecinin daha nitelikli hale getirilmesidir. Soru havuzunun oluşturulması ile beraber uzman görüşü alınarak 22 sorudan oluşan deneme formu oluşturulmuştur. Geri dönütler sonucunda 7 madde soru havuzundan çıkarılarak uygulama formuna son hali verilmiştir. Ölçme aracı sporcularının adanmışlık düzeyini belirleyebilmek amacıyla 5’li likert bir yapıda oluşturulmuştur. Ölçme aracında; “Kesinlikle Katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle Katılmıyorum” ifadeleri yer almaktadır.

Araştırma Yayın Etiği

Araştırma ile ilgili etik raporu, Gazi Üniversitesi Etik Komisyonu’ndan 25.05.2022 tarih ve E. 77082166-604.01.02-368319 sayılı karar ile alınmıştır. İlgili raporda araştırma kod numarası ise 2022-682’dir.

Verilerin Analizi

Verilerin analizi sürecinde öncelikle, on beş gönüllü katılımcıya belirlenen açık uçlu sorular yönlendirilmiş ve elden edilen cevaplara içerik analizi uygulanmıştır. İçerik analizi ile birlikte katılımcılara uygulanan ölçek maddeleri oluşturulmuştur. Sonrasında katılımcılara nihai bir form uygulanarak, hatalı veya eksik olan yirmi altı form veri seti dışında bırakılmıştır. Veri setinin normallik dağılım parametrelerini karşılayıp karşılamadığının belirlenmesi üzerine (çarpıklık ve basıklık değerlerinin ± 2 aralığında olup olmadığının kontrolü sağlanmıştır), açımlayıcı (AFA) ve doğrulayıcı (DFA) faktör analizini uygulamak üzere veri seti seçkisiz atama yöntemi ile ikiye ayrılmıştır. Araştırmada yapı geçerliğine ilişkin AFA ve DFA farklı iki grup üzerinde uygulanmıştır. Madde analizlerinin gerçekleştirilmesi için madde toplam test korelasyonu, %27’lik alt-üst grup karşılaştırmaları tamamlanmıştır. Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı ve test-tekrar test güvenilirlik metotları güvenilirlik analizleri için uygulanmıştır.

Bulgular

Spora Adanmışlık Ölçeği (SAÖ)’nin geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili istatistiksel işlemler bu bölümde sunulmuştur.

Yapı Geçerliği

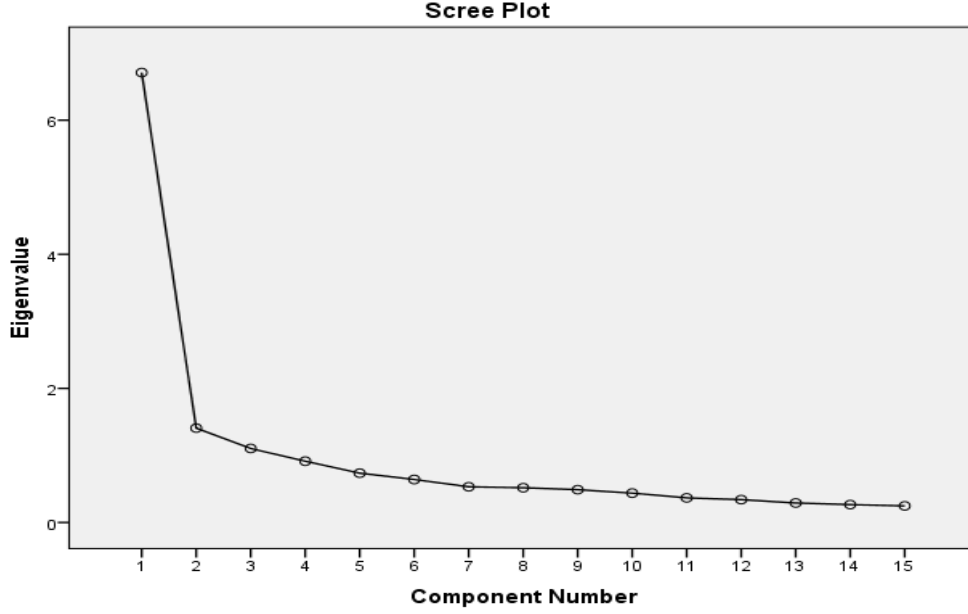
Ölçme aracının ölçümlemek istediği teorik yapıyı sunabilme derecesi yapı geçerliği olarak ifade edilmektedir ve maddelerin arasındaki ilişkiyi sunmaktadır (Seçer, 2015). Yapı geçerliğinin testi için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) gerçekleştirilmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA)

Öncelikle, Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) ve Barlett testi veri setinin faktör analizine uygunluğunu belirlemek amacıyla uygulanmıştır. Araştırmada KMO testi ölçüm değerinin .93, Barlett Sphericity testinin ise ($\chi^2=3116.405$, sd, $p<.001$) anlamlı olduğu belirlenmiştir. Elde edilen sonuçlar doğrultusunda veri setinin faktör analizine uygun olduğu kanıtlanmıştır (Büyüköztürk, 2014; Kalaycı, 2006). Faktörleştirme teknikleri dikkate alındığında temel bileşenler analizi mevcut durumu sunmak amacıyla kullanılmıştır (Tabachnick ve Fidell,

1996). Bu işlem gerçekleştirilirken özdeğer (eigenvalue) 1 eşik değeri dikkate alınarak faktör yük değeri de .40 referansı ile uygulanmıştır (Ferguson ve Takane, 1989). Açıklayıcı faktör analizi sonuçları ölçek maddelerinin tek bir faktör yapısı altında toplandığını göstermektedir.

Şekil 1. Yamaç-Birikinti Grafiği (Scree Plot)

Şekil 1’de sunulmuş olan yamaç birikinti grafiği ölçme aracının tek faktörlü yapısını ifade etmektedir. AFA sonuçları tek faktörlü yapının toplam varyans değerinin %44.73’ünü açıkladığını ve öz değerinin 6.71 olduğunu göstermektedir. İlgili sonuç dikkate alındığında tek faktör altında toplanan yapının ön koşulu açıklanan varyansın %30 ve daha fazla olmasının gerekliliğinin sağlandığı görülmektedir (Büyüköztürk, 2014).

Tablo 1. Spora Adanmışlık Ölçeği (SAÖ) Faktör Yükleri ve Ortak Varyans Değerleri

Maddeler	Ortak Varyans	SAÖ
M1	,426	,585
M2	,659	,750
M3	,600	,765
M4	,586	,736
M5	,476	,556
M6	,481	,616
M7	,727	,836
M8	,682	,748
M9	,722	,842
M10	,640	,741
M11	,674	,726
M12	,639	,609
M13	,634	,747
M14	,642	,766
M15	,634	,599

AFA’nın tamamlanması ile birlikte, madde faktör yükleri ve faktör ortak varyansı Tablo 1’de verilmiştir. Ölçme aracına ilişkin madde test korelasyonu ve madde yük değerleri 15

maddeden oluşan tek faktörlü bir yapıyı ortaya çıkarmıştır. Ölçme aracı maddeleri arasında faktör yük değeri kriteri olan .40 değerini karşılamayan herhangi bir madde bulunmamaktadır.

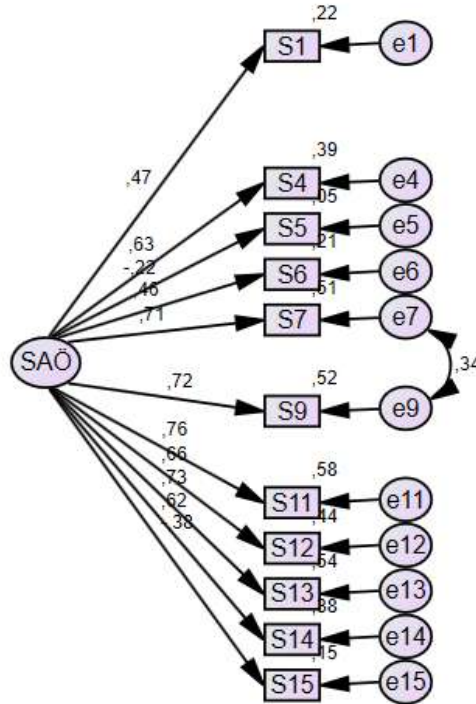
Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA)

Açımlayıcı faktör analizi (AFA) sonucunda ortaya çıkan yapının testi için Doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır. DFA sonucunda nihai olarak elde edilen yapıya ait uyum iyiliği değerleri aşağıdaki tabloda sunulmuştur.

Tablo 2. Doğrulayıcı Faktör Analizine Yönelik Uyum İyiliği İstatistikleri ve Yapı Güvenirliği Değerleri

χ^2/df	RMSEA	PGFI	PNFI	AGFI	CFI	GFI	AVE	CR
3.423	.074	.624	.712	.910	.935	.942	.37	.80

Spora Adanmışlık Ölçeği (SAÖ)'nin yapı geçerliğinin testi için birinci düzey faktör analizi kullanılmıştır. Uygulanan faktör analizi sonucunda önerilen modifikasyonlar dikkate alınarak 2, 3, 8 ve 10 numaralı maddeler çıkarılarak analiz tekrarlanmıştır. Ölçüm modeline ait uyum iyiliği değerleri Tablo 2'de verilmiştir. İlgili tabloda ölçme aracı için uyum iyiliği değerleri; $\chi^2/sd=3.423$, RMSEA=.074, PGFI=.624, GFI=.942, AGFI=.910, PNFI=.712 ve CFI=.935 olarak belirlenmiştir. Analiz sonucunda elde edilen modele ait uyum iyiliği değerleri göz önünde bulundurulduğunda tek boyuttan oluşan teorik yapının doğrulandığı söylenebilir (Jöreskog ve Sörbom, 1993; Kline, 2005; Tabachnick ve Fidell, 2007; Thompson, 2004). İlgili değerlere ek olarak, yakınsak geçerlik için AVE değeri .37, CR değeri ise .80 olarak tespit edilmiştir. Literatür göz önünde bulundurulduğunda CR değerinin .70 üzerinde bulunması durumunda AVE değerinin .50 altında olmasının kabul edilebilir olduğu görülmektedir (Forrell ve Lacker, 1981). Dolayısıyla yakınsak geçerlik şartlarının yerine getirildiği görülmektedir. Modele ilişkin path diyagramı ise Şekil 1'de verilmiştir.

Şekil 1. Spora Adanmışlık Ölçeği (SAÖ) Path Diyagramı

Tablo 3. Spora Adanmışlık Ölçeği (SAÖ)'nin DFA'den Elde Edilen t Değerleri

Madde	T
1	14.316**
2	13.507***
3	14.810***
4	14.329***
5	12.479***
6	12.326***
7	11.914***
8	13.231***
9	12.388***
10	13.572***
11	14.542***

***p=0,001

DFA sonucunda ortaya konulmuş olan tek boyutlu yapıya ilişkin t değerleri Tablo 3'de görülmektedir. İlgili t değerlerinin 11.914 ile 14.810 aralığında değişiklik gösterdiği, 2.58'ten büyük olması .001 düzeyinde bir anlamlılık koşulunu da sağlamasıyla birlikte gerekli kriterleri sağladığı söylenebilir (Byrbe, 2010; Kline, 2011).

Madde Analizleri

Tablo 4'de Spora Adanmışlık Ölçeği (SAÖ)'nin madde analizleri, madde toplam test korelasyonuna ve %27'lik üst-alt grup maddelerinin arasındaki farkın anlamlılığına incelenerek belirlenmiştir.

Tablo 4. Spora Adanmışlık Ölçeği (SAÖ) Madde Analizi Sonuçları

Madde No	Düzeltilmiş Madde Toplam Test Korelasyonu	% 27 Alt-Üst Grup Karşılaştırması (t)	Ort (X)	Ss
1	.408	9.75***	4.20	.94
2	.585	11.51***	4.44	.77
3	.301	7.02***	3.76	1.39
4	.407	6.86***	3.70	1.00
5	.685	9.55***	4.15	.82
6	.674	9.49***	4.13	.83
7	.666	10.78***	4.39	.73
8	.555	11.85***	4.52	.63
9	.624	10.48***	4.33	.68
10	.530	7.46***	3.79	1.04
11	.381	6.38***	3.61	1.10

***p=0,01

Ölçme aracına ait madde toplam test korelasyonu değerleri dikkate alındığında .381 ile .685 arasında farklılaştığı görülmektedir. Ayırt ediciliğin belli bir seviyenin üzerinde olabilmesi için madde toplam test korelasyonunun .30 ve daha üzerinde olması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2014). Bu noktadan hareketle, ölçme aracında yer alan maddelerin ölçeğin bütünü ile gerekli uyumluluk düzeyine sahip olduğu ifade edilebilir. Ölçme aracında yer alan maddelerin ölçüm hedefinde olan özelliğe sahip bireyler ile sahip olmayanları ayırıp ayırmadığı ise üst %27 ve alt %27 grubun ortalama puanları arasındaki farka göre

incelenmiştir. Analiz sonuçlarına göre, t değerinin 6.38 (sd: 120, $p<0.01$) ile 11.85 (sd: 120, $p<0.01$) aralığında farklılaştığı tespit edilmiştir.

Güvenirlik

Tablo 5. Spora Adanmışlık Ölçeği (SAÖ) Güvenirlik ve Açıklanan Toplam Varyans Değerleri

	Cronbach Alpha	****Test-Tekrar Test	Toplam Varyans
SAÖ	0.82	0.85	44.73

****0.01

Spora Adanmışlık Ölçeği'nin (SAÖ) güvenilirlik testi, test tekrar test metodu ve Cronbach Alpha katsayısı ile gerçekleştirilmiştir. Ölçme aracının 11 maddelik nihai formuna ait Cronbach Alpha katsayısı .82 olarak tespit edilmiştir. Test tekrar test güvenilirliği içinse 120 katılımcı ile iki hafta ara ile uygulama tekrarlanmıştır. Gerçekleştirilen analizler sonucunda ölçme aracının uygulamaları arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki belirlenmiştir ($r=.85$, $p<.01$). Bu veriler doğrultusunda SAÖ'nin tutarlı ve duyarlı bir şekilde ölçüm yapabilme becerisi olduğu bulgulanmıştır (Hair, Black, Babin ve Anderson, 2010).

Ölçme Aracının Puan Hesaplaması

Spora Adanmışlık Ölçeği, 11 madde ve tek boyuttan oluşmaktadır. Ölçme aracının maddeleri arasında 3 ve 11. maddeler ters puanlanmaktadır. Spora Adanmışlık Ölçeğinden alınan puan arttıkça sporcun adanmışlık düzeyinin de arttığı söylenebilir.

Tartışma ve Sonuçlar

Araştırmanın amacı doğrultusunda sporcuların adanmışlık düzeyini tespit edebilmek için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Ölçme aracının geliştirilmesi sürecinde katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilmiş, elde edilen veriler ışığında 22 maddeden oluşan bir soru havuzu oluşturulmuştur. Uzman görüşüne sunulan bu formdan geri dönütlerin sağlanması ile 7 form soru havuzundan çıkarılmış ve uygulama formunda 15 madde yer almıştır. Bu soru formunu toplamda 902 sporcu tamamlamış, eksik ve hatalı olan formların çıkarılmasından sonra 876 kişilik bir veri seti oluşmuştur. Ölçme aracının yapı geçerliğinin sağlamak amacıyla AFA ve DFA uygulanmıştır. Veri seti ikiye bölünerek AFA ve DFA analizleri iki grup ile gerçekleştirilmiştir.

Faktör analizinin uygunluğunun testi için Kaiser-Mayer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett testi gerçekleştirilmiştir (Büyüköztürk, 2014). KMO örneklem uygunluk değeri .93 ve Bartlett-Sphericity testi ki kare değeri 3116.405 ($p<.001$)'dür. Dolayısıyla, verilerin faktör analizine uygunluğu kanıtlanmaktadır (Şeker, Deniz ve Görgen, 2004). AFA sonucunda 15 madde ve tek alt boyuttan oluşan bir yapı elde edilmiştir. Sonrasında birinci düzey DFA yapı geçerliğinin testi için uygulanmıştır. DFA sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerlerinin iyileştirilebilmesi adına modifikasyon önerileri dikkate alınarak 4 madde çıkarılmış ve toplamda 11 madde ve tek boyuttan oluşan yapı ortaya çıkmıştır. Uyum indeksi değerleri ise $x2/sd=3.423$, $RMSEA=.074$, $PGFI=.624$, $GFI=.942$, $AGFI=.910$, $PNFI=.712$ ve $CFI=.935$ olarak tespit edilmiştir.

Madde toplam test korelasyonu değerleri araştırmada .381 ile .685 arasındadır. Bu doğrultuda ölçekte yer alan maddelerin, ölçeğin tamamı ile uyumlu bir şekilde çalıştığı ifade edilebilir. Ölçekte yer alan maddelerin ölçülmesi istenen özelliğe sahip kişilerle olmayanları ayırt etme yetisinin belirlenebilmesi için toplam ölçek puanlarına göre belirlenmiş olan alt %27 ve üst

%27 grubun ortalama puanları arasındaki fark tespit edilmiştir. Buna ek olarak t değerlerinin 6.38 (sd: 120, $p < 0.01$) ile 11.85 (sd: 120, $p < 0.01$) arasında farklılaştığı belirlenmiştir. Bu noktadan hareketle, ölçme aracında bulunan maddelerin kişilerarasındaki farklılıkları tespit edebilme özelliğine sahip olduğu söylenebilir.

Ölçme aracına ait güvenilirlik çalışması test tekrar test metodu ve Cronbach Alpha katsayısı ile gerçekleştirilmiştir. Cronbach Alpha katsayısı .82, on gün ara ile uygulanan test tekrar test güvenilirliği sonucunda ise uygulama sonuçları arasında yüksek düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir ($r = .85$, $p < .01$). Bu sonuç, SAÖ'nin tutarlı ve duyarlı ölçüm yapabilme yetisine sahip olduğunu ifade etmektedir (Hair ve ark., 2010).

Spora Adanmışlık Ölçeğinin literatüre kazandırılması, ilgili özellik odağında derinlemesine araştırmalarının önünü açacaktır. Buna ek olarak sporcular özelinde adanmışlığa etki eden faktörlerin belirlenmesi ve halihazırda sporcuların adanmışlık düzeylerinin tespiti önemli görülmektedir. Sonuç olarak, Spora Adanmışlık Ölçeği (SAÖ) gerekli olan geçerlik ve güvenilirlik kanıtlarını sunmaktadır. Elde edilen sonuçlar ışığında; ölçeğin 11 madde, tek boyuttan oluşan yapısının tutarlı ve duyarlı ölçüm yapabilme yetisine sahip olduğu görülmektedir.

KAYNAKLAR

- Adie, J., Jowett, S. (2010). Meta-Perceptions of the coach–athlete relationship, achievement goals, and intrinsic motivation among sport participants. *Journal of Applied Social Psychology*, 40(11), 2750-2773. <https://doi.org/10.1111/J.1559-1816.2010.00679.X>.
- Alkharouf, A., Salman, R. (2022). The influence of the relationship between the coach and the athlete on the level of motivation of the athlete's achievements. *Current Issues of Sports Psychology and Pedagogy*, 2(1), 73-84. <https://doi.org/10.15826/spp.2022.1.23>.
- Aydın, E. (2017). Kültür bağlamında sosyal mübadele: kuramsal bir çalışma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, 547-562.
- Blau, P. M. (1962). Patterns of choice in interpersonal relations. *American Sociological Review*, 27(1), 41-55.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı: İstatistik, araştırma deseni SPSS uygulamaları ve yorum*. Pegem.
- Byrne, B. M. (2010). *Structural equation modelling with AMOS: Basic concepts, application, and programming*. Roudledge Taylor & Francis Group.
- Cohen, L., Manion, L., Morrison, K. (2000). *Research methods in education*. Roudledge Falmer.
- Crust, L., Azadi, K. (2010). Mental toughness and athletes' use of psychological strategies. *European Journal of Sport Science*, 10(1), 43-51. <https://doi.org/10.1080/17461390903049972>.
- Dehghani, M., Saf, A., Vosoughi, A., Tebbenouri, G., Zarnagh, H. (2018). Effectiveness of the mindfulness-acceptance-commitment-based approach on athletic performance and sports competition anxiety: a randomized clinical trial. *Electronic Physician*, 10(5), 6749-6755. <https://doi.org/10.19082/6749>.
- Emerson, R. M. (1962). Power-dependence relations. *American Sociological Review*, 27(1), 31-41.
- Ferguson, G. A., Takane, Y. (1989). *Statistical analysis in psychology and education*. McGraw-Hill.
- Fornell, C., Larcker, D. F. (1981). Evaluating structural equation models with unobservable variables and measurement error. *Journal of Marketing Research*, 18(1), 39-50. <https://doi.org/10.2307/3151312>
- Hair, J., Black, W., Babin, B. Anderson, R. (2010). *Multivariate data analysis*. Upper Saddle River, Prentice-Hall, NJ, USA.
- Josefsson, T., Ivarsson, A., Gustafsson, H., Stenling, A., Lindwall, M., Tornberg, R., Böröy, J. (2019). Effects of mindfulness-acceptance-commitment (MAC) on sport-specific dispositional mindfulness, emotion regulation, and self-rated athletic performance in a

multiple-sport population: An RCT study. *Mindfulness*, 10, 1518-1529. <https://doi.org/10.1007/S12671-019-01098-7>.

Jöreskog, K. G., Sörbom, D. (1993). *Lisrel 8: Structural equation modeling with the simpliscomm and language*. Lincolnwood: Scientific Software International.

Kalaycı, Ş. (2006). *Faktör analizi. Spss uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Ankara: Asil Yayın Dağıtım.

Kim, J., James, J., Kim, Y. (2013). A model of the relationship among sport consumer motives, spectator commitment, and behavioral intentions. *Sport Management Review*, 16(2), 173-185. <https://doi.org/10.1016/J.SMR.2012.08.004>.

Kline, P. (2005). *An essay guide to factor analysis*. New York: Routledge.

Kline, R. B. (2011). *Convergence of structural equation modeling and multi level modeling*. In M. Williams, W. P. Vogt (Eds.), *The SAGE handbook of innovation in social research methods* (pp. 562-589). SAGE Publications.

Mohebi, M., Sadeghi-Bahmani, D., Zarei, S., Zandi, H., Brand, S. (2021). Examining the effects of mindfulness–acceptance–commitment training on self-compassion and grit among elite female athletes. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(1), 134. <https://doi.org/10.3390/ijerph19010134>.

Nord, W. (1973). Adam Smith and contemporary social exchange theory. *The American Journal of Economics and Sociology*, 32(4), 421-436.

Notario-Alonso, R., Prieto-Ayuso, A., García-Notario, A., Contreras-Jordán, O. R. (2022). The sports commitment in football players and its relationship with the coach professional performance. *Journal of Human Sport and Exercise*, 18(2), 270-282. <https://doi.org/10.14198/jhse.2023.182.01>

O'Neil, L., Hodge, K. (2020). Commitment in sport: The role of coaching style and autonomous versus controlled motivation. *Journal of Applied Sport Psychology*, 32(6), 607-617. <https://doi.org/10.1080/10413200.2019.1581302>.

Rathwell, S., Young, B. W. (2015). Modelling commitment and compensation: A case study of a 52-year-old masters athlete. *Qualitative Research in Sport, Exercise and Health*, 7(5), 718-738. <https://doi.org/10.1080/2159676X.2014.981572>.

Richardson, J., McKenna, S. (2020). An exploration of career sustainability in and after professional sport. *Journal of Vocational Behavior*, 117, 1-14. <https://doi.org/10.1016/J.JVB.2019.06.002>.

Scanlan, T. K., Carpenter, P. J., Simons, J. P., Schmidt, G. W., Keeler, B. (1993). An introduction to the sport commitment model. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 15(1), 1-15. <https://doi.org/10.1123/jsep.15.1.1>

Seçer, İ. (2015). *Psikolojik test geliştirme ve uyarlama süreci: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Şeker, H., Deniz, S., Görgeç, İ. (2004). Öğretmen yeterlikleri ölçeği. *Milli Eğitim Dergisi*, 164, 105-118.

Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (1996). *Using multivariate statistics*. New York: Harpercollins College Publishers.

Tabachnick, B. G., Fidell, L. S. (2007). *Experimental designs using ANOVA*. Belmont, CA: Thomson/Brooks/Cole.

Thompson, B. (2004). *Exploratory and confirmatory factor analysis: Understanding concepts and applications*. Washington, DC, 10694-000.

SPORA ADANMIŞLIK ÖLÇEĞİ (SAÖ)

Değerli katılımcı; aşağıdaki her bir ifadeyi inceleyerek, ifadenin size uygunluğunu yandaki seçeneklerden birini işaretleyerek belirtiniz.		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Spor yaparken kendimi her zaman enerjik hissederim.					
2	Sporcu olduğum için kendimle gurur duyarım.					
3	Yaşamımda sporun olmaması benim için bir kayıp değildir.					
4	Spor yaparken başka bir önceliğim olmaz.					
5	Spor benim için vazgeçilmez bir tutkudur.					
6	Spor benim için bir yaşam biçimidir.					
7	Bir sporcu olarak her zaman daha iyiyi hedeflerim.					
8	Sporculuğun saygınlığına inanırım.					
9	Bir sporcu olarak sorumluluklarımı yerine getiririm.					
10	Spor için yaratıldığımı düşünüyorum.					
11	Hayatta zorlandığım zamanlarda spordan vazgeçebilirim.					